

Trygghet och gemenskap när äldre och yngre bor ihop

Trygghet. Mindre ensamhet. Hjälpsamhet mellan grannar. Framtidens boende. Orden kommer från hyresgäster i bostadsprojektet SällBo där äldre bor med yngre och där socialiserande med grannarna är en del av konceptet.

21-åriga Wilma Johansson har flyttat från Boden till Helsingborg för att studera modevetenskap. 80-åriga Per-Erik Jönsson har flyttat från hus tillsammans med sin sambo som nyligen gått i pension. Och 21-åriga Ali Soroush har flyttat från ett stödboende, jobbar inom hemtjänsten och har nyligen blivit sambo.

Tillsammans med drygt 60 andra personer bor de på SällBo, ett lägenhetsboende som drivs på prov av det kommunala fastighetsbolaget Helsingborgshem. Här har hyresgästerna mindre enskilda lägenheter och större gemensamma ytor – allt med fokus på gemenskap.

I konceptet åtar sig hyresgästerna minst två timmars socialiserande med sina grannar i veckan. Syftet är att motverka ofrivillig ensamhet och otrygghet samt bidra till social inkludering. För Wilma, som har SällBo som första egna boende, har grangemenskapen betytt mycket.

– Jag ville inte bara umgås med andra studenter, utan få ett bredare nätverk utanför studierna. Det är väldigt tryggt att alltid ha människor omkring sig, dels för den sociala samvaron ch dels för att kunna fråga om något händer. Här är man aldrig ensam, säger Wilma.

Lägenhetshuset SällBo har tidigare tjänat som både vårdboende och hvb-hem. När det skulle omvandlas genomfördes nödvändiga renoveringar, men mycket har kunnat behållas genom reparation och återbruk. På så sätt hålls hyrorna nere och det blir

hållbart både ekonomiskt, socialt och miljömässigt.

I DE 51 LÄGENHETERNA bor tre olika målgrupper. I drygt hälften av lägenheterna personer över 70 år och i resterande unga vuxna mellan 18 och 25 år, både personer som är födda och uppväxta i Sverige och personer som kommit till Sverige ensamma som barn och som nu har fått uppehållstillstånd. Helsingborgshems avsikt har varit att skapa en så stor blandning som möjligt inom målgrupperna. På grund av det har personliga egenskaper fått avgöra om personen passar för boendet och inte som i vanliga fall köpoängen.

– Det funkar väldigt bra här även om vi är olika. Vi umgås och hjälper varandra med praktiska saker och det känns tryggt. Och tack vare den nära kontakten har fördomar mellan äldre och oss som kommit ensamma till Sverige minskat, säger Ali som kom till Sverige från Afghanistan hösten 2015,.

– Det finns både bra och dåliga saker i alla kulturer, men ofta hör man bara om de dåliga. Det krävs att man träffas och har kontakt för att man ska förstå och se det som är bra, fortsätter han.

Innan idén om SällBo förverkligades genomförde Helsingborgshem ett antal workshops med både äldre och yngre för att testa sina tankar och ta reda på om konceptet överhuvudtaget var intressant för målgrupperna. Från dessa workshops fick bostadsbolaget input som man sedan byggde upp lägenhetsboendets struktur kring. Det var även så de gemensamma utrymmenas olika inriktningar kom till och idag finns det bland annat stora gemensamhetskök på varje våningsplan, syrum, spelrum, allrum samt yoga- och träningsrum. Efter inflyttning har sedan hyresgästerna fått sätta sin egen prägel på gemensamhetsrummen, utifrån intresse och önskemål.

– Det fanns ett massagerum på första våningen som knappt användes, så då kom jag med förslaget att omvandla det till verkstad. Nu har jag och andra satt dit våra verktyg för utlåning och idag är det en gemensam verkstad som vi alla

delar på, säger Per-Erik.

Det har även uppstått en oväntad mötesplats. Ali, Wilma och Per-Erik beskriver alla tre att entrén har utvecklats till en social samlingsplats i huset. Eftersom alla hyresgäster måste passera där när de ska in och ut genom huset så uppstår det ofta spontana möten och samtal just där, något som inte var tanken från början.

EN ANNAN SAK SOM VAR SVÅR att förutspå var socialiserandet mellan de olika målgrupperna.

– De äldre har jag mycket kontakt med eftersom de ofta är ute i de allmänna rummen. Då ses man spontant och pratar alltid en stund, säger Ali.

Precis som Ali beskriver visade det sig att äldre och yngre, oavsett om de har kommit till Sverige själva eller är födda här, gärna träffas. Alla tre målgrupperna ses också gärna tillsammans. De som ses allra minst med varann är de yngre målgrupperna, vilket Helsingborgshems bosociala utvecklare och projektledare Dragana Curovic beskriver som en överraskning:

– Vi har pratat om det och det verkar som att de yngre känner större utbyte när de umgås med de äldre. Det skulle man inte kunnat tänka sig i förväg och det är det som är så roligt med att prova ett koncept, att vi lär oss hela tiden.

NATURLIGTVIS HAR ÄVEN PANDEMIN påverkat SällBo eftersom en av projektets grundpelare – umgänge mellan äldre och yngre – försvårades redan fyra månader in i projektet. Ali, Wilma och Per-Erik beskriver att det har varit en stor omställning från att i början ha umgåtts och träffats sina grannar i princip dagligen till att nu ha kontakt kortare stunder på avstånd. Men att anamma de nya rekommendationerna har inte varit lätt. Dragana beskriver:

– Alla hyresgäster på SällBo har ställt sig bakom att umgås med sina grannar varje vecka och det socialiserandet kom igång både snabbt och bra. Men när corona kom tog vi direkt bort

kravet och uppmanade istället hyresgästerna att inte umgås. Det visade sig vara svårare, för hyresgästerna ville verkligen umgås och träffas.

En viktig del av boendeprojektet är att det följs av forskare. I tidskriften International Journal of Architectural Research har forskaren Ivette Arroyo tillsammans med Norma Montesino och andra kollegor från Lunds universitet nyligen publicerat en artikel om SällBo, en artikel som präglas av coronapandemin och dess påverkan.

Ali Soroush tycker att det är bra att det bor människor i olika åldrar på

Sällbo, det minskar fördomar mellan grupper

I DEN KONSTATERAS BLAND ANNAT att de äldre hyresgästerna som velat upprätthålla socialiserandet har gjort det med hjälp av fysisk distansering. På så sätt har SällBos fysiska utformning, med mindre lägenheter och större gemensamma utrymmen inomhus och utomhus, haft en betydande roll i den sociala inkluderingen.

– En grupp på cirka 25 hyresgäster fortsatte att socialisera med fysiskt avstånd från varandra, mest utomhus. De yngre har erbjudit sig att hjälpa de äldre som vill stanna hemma på

grund av pandemin, bland annat med matinköp. Hyresgästerna har inte känt sig isolerade och SällBo har kunnat fungera bra även under coronakrisen. Vi hoppas att flera kommuner satsar på liknande koncept, säger Ivette Arroyo.

Ivette menar vidare att SällBo är unikt och saknar direkt motsvarighet både i Sverige och i Europa. Det unika är att projektet tar ett konkret helhetsgrepp kring aktuella samhällsproblem såsom behov av prisvärda boendelösningar, minskad segregation och minskad ofrivillig ensamhet – och att detta görs genom ett gemensamhetsboende för dessa tre målgrupper. Coronapandemin har även bidragit till att Dragana och SällBos husvärd Sonja Håkansson har fått tänka om kring de månatliga husmötena: de är numera digitala. Där ges information från Helsingborgshem och hyresgästerna får möjlighet till inflytande, genom att man diskuterar och beslutar om frågor som till exempel trädgårdsskötsel och ljudnivån i gemensamma utrymmen.

– Just trädgårdsskötseln är ett bra exempel på hur samverkan bidrar till gemensam trivsel. Det finns många äldre och yngre trädgårdskunniga här som tillsammans sköter om trädgården, även om det inte är ett krav från Helsingborgshem. Det bidrar till en fin gemensamhetskänsla, säger Per-Erik.

SällBo är ett tvåårigt boendeprojekt med avslutning i december 2021. De yngre hyresgästerna har kontrakt på två år och de äldre har permanenta kontrakt.

– Skulle SällBo inte fortsätta kan de äldre bo kvar i fastigheten som då görs om till ett trygghetsboende. Men faller detta koncept väl ut så är ju tanken att det ska implementeras. Däremot kanske vi behöver förlänga projekttiden för att undersöka konceptet utan pandemi och under mer vanliga förhållanden, säger Dragana.

Vad som händer 2022 är alltså i skrivande stund oklart och besked väntas hyresgästerna under sommaren, för att de vid behov ska ha tid att hitta ett annat boende. Enligt

Helsingborgshems egen enkät är 82 procent av de svarande hyresgästerna nöjda eller mycket nöjda med sitt boende, något som även gäller Ali, Wilma och Per-Erik. Wilma är en av dem som hoppas på en fortsättning och förklarar varför:

– Att samarbeta och umgås med andra generationer och personer har varit väldigt nyttigt och lärorikt för mig. Jag skulle absolut rekommendera andra personer att bo på detta eller liknande sätt.

TEXT: LINN JOHANSSON

BILD: PRIVAT

LÄS MER:

Den fullständiga forskningsartikeln:

["Social integration through social connection in everyday life. Residents' experiences during the COVID-19 pandemic in SällBo collaborative housing, Sweden"](#)

Per-Erik Jönsson tog sina verktyg till massagerummet som istället blev verkstad.